

А. А. СЕКОЯН

РУССКО-АРМЯНСКИЙ
УЧЕБНЫЙ СЛОВАРЬ

14300 слов

Под редакцией Л. Б. ПЕТРОСЯН

ИЗДАТЕЛЬСТВО «ЛУЙС»
ЕРЕВАН 1978

Ա. Հ. ՍԵԿՈՅԱՆ

ՌՈՒՍ-ՀԱՅԵՐԵՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

14300 քառ

Խմբագրութեամբ՝ Լ. Բ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ

О ПОСТРОЕНИИ СЛОВАРЯ

Настоящий „Русско-армянский учебный словарь“ содержит наиболее употребительные в современном русском литературном языке слова и по возможности точный перевод их основных значений. Словарь охватывает также некоторое количество специальных слов и терминов, часто встречающихся в популярной общественно-политической, научно-технической и производственной литературе. В словаре 14300 слов.

Слова, являющиеся общими для русского и армянского языков, в словаре приводятся в том случае, если имеются расхождения в их написании.

На всех заглавных словах, кроме однословных, ставится ударение.

Омонимы даются в отдельных словарных статьях и отмечаются цифрами. Например:

1. КОСА', -ы' հյուսիս, ծամ...
2. КОСА', -ы' գերանդր...
3. КОСА', -ы' ցամաքալեզվազ...

Близкие по значению переводы одного и того же заглавного слова отделяются запятыми, а более отдалённые и разные отмечаются цифрами. Например:

ВЗГЛЯД, -а 1. (взор) հայացք, նայվածք; Грустный взгляд տխուր հայացք; 2. (убеждение) տեսակետ, կարծիք, հայացք; Правильный взгляд ճիշտ տեսակետ; На мой взгляд իմ կարծիքով; Политические взгляды քաղաքական հայացքներ:

Для имён существительных, количественных числительных (начиная с пяти) и собирательных числительных указывается форма родительного падежа.

Прилагательные, порядковые числительные, притяжательные, указательные и определительные местоимения даются в словаре в мужском роде с указанием форм женского и среднего родов.

Для личных, вопросительных, отрицательных и неопределённых местоимений, а также числительных два, три, четыре и 200, 300 и т. д. указываются все падежные формы.

Глаголы даются в неопределённой форме. При них указываются: формы 1-го и 2-го лица единственного числа и 3-го лица множественного числа, принадлежность к виду и видовая пара, если она имеется. При помощи вопросов указывается, если нужно, управление глагола, то есть какого падежа он требует. Например:

ДОВЕ'РИТЬ, -рю, -ришь, -рят, сов. кого? что? кому? чему?
 Վստահել: Доверить другу свою тайну [ըր զաղանիբը բարեկամին Վստահել: // не-
 сов. доверять. -яю, -яешь, -яют.

Если формы 1-го и 2-го лица реально неупотребительны или мало-
 употребительны в речи, то указывается только форма 3-го лица единственного
 и множественного числа.

Причастия и деепричастия в словаре не даются.

В словарных статьях в скобках часто приводятся синонимы того или
 иного значения заглавного слова.

В словаре приводятся примеры (словосочетания, а иногда и короткие
 предложения), иллюстрирующие употребление в речи переводимого слова и
 уточняющие то или иное его значение. В словаре 6950 таких примеров.

К словарю приложен список часто встречающихся в русской литера-
 туре фразеологических выражений, которые передаются или армянскими эк-
 вивалентными фразеологизмами или по возможности приблизительным объяс-
 нением на армянском языке. Список этот содержит 770 фразеологических
 выражений.

Настоящий словарь предназначается для учащихся армянских школ,
 а также студентов армянских отделений вузов, изучающих русский язык.

При составлении словаря были использованы следующие источники:

Словарь русского языка, тт. I—IV, Государственное издательство
 иностранных и национальных словарей, М., 1957—1961.

С. И. Ожегов, Словарь русского языка, изд. „Советская энцикло-
 педия“, М., 1970.

Фразеологический словарь русского языка, под редакцией А. И.
 Молоткова, изд. „Советская энциклопедия“, М., 1967.

З. Е. Александрова, Словарь синонимов русского языка, изд.
 „Советская энциклопедия“, М., 1968.

Русско-армянский словарь, тт. I—IV. изд. Академии наук Арм. ССР,
 Ереван 1954—1958.

А. С. Г а р и б я н, Русско-армянский словарь, изд. „Айастан“, Ереван,
 1968.

Р. Л. Мелкумян, Т. К. Карапетян, Русско-армянский словарь
 (для армянской школы), „Армучпедгиз“, Ереван, 1958.

ԲԱՌԱՐԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՈՂ

Սույն ճՌՈՒՍ-հայերեն ուսումնական բառարանը պարունակում է ժամանակակից գրական ուսուցիչի առավել զործածական բառերը և վրանց հիմնական իմաստների որքան հնարավոր է ճիշտ թարգմանությունը: Բառացանկի մեջ մտնում են նաև հանրամատչելի հառարակական-քաղաքական, դիտա-տեխնիկական և արտադրական գրականությունում հաճախ հանդիպող մի շարք մասնագիտական բառեր և տերմիններ:

Բառարանն ընդգրկում է 14300 բառ:

Հայերենի ու ռուսերենի ընդհանուր բառերը բառարանում տրվում են այն դեպքում, եթե նրանց գրութայն մեջ կա տարբերություն:

Բոլոր գլխարակներում, բացառությամբ միայնակ բառերի, շեշտը նշվում է: Նույնանուն բառերը տրվում են առանձին բառահոգովածներով և համարակալվում են: Օրինակ՝

1. КОСА՝ -Ы՝ հյուս, ծամ...

2. КОСА՝ -Ы՝ գերանդի...

3. КОСА՝ -Ы՝ ցամաքալեզվակ:

Եթե գլխարանն ունի մի քանի նշանակություն, ապա թարգմանված մոտ իմաստներն իրարից անջատվում են ստորակետերով, իսկ տարբեր իմաստները նշվում են թվանշաններով: Օրինակ.

ВЗГЛЯД, -а 1. (взор) հայացք, նայվածք: Грустный взгляд տխուր հայացք: 2. (убеждение) տեսակետ, կարծիք, հայացք: Правильный взгляд ճիշտ տեսակետ: На мой взгляд իմ կարծիքով: Политические взгляды քաղաքական հայացքներ:

Գոյականների, քանակական թվականների (սկսած 5-ից) և հավաքական թվականների համար ցույց է տրվում սեռական հոլովի վերջավորությունը:

Ածականների, զասական թվականների, ստացական, ցուցական և որոշյալ գերանունների համար բերվում են իզական և շեղոք սեռի վերջավորությունները: Անձնական, հարցական, ժխտական, անորոշ գերանունների, два, три, четыре և 200, 300 և այլն թվականների համար բերվում են հոլովման բոլոր ձևերը: Բայերի համար ցույց են տրվում եզակի թվի առաջին ու երկրորդ դեմքի վերջավորությունները և հոգնակի թվի երրորդ դեմքի վերջավորությունը, նշվում է տվյալ բայի կերպը, բերվում նաև զուգահեռ կերպի բայը (առկայություն գեղքում): Վերջապես, հարկ եղած դեպքում, հարցերի միջոցով ցույց է տրվում տրվյալ բայի խնդրառությունը (ինչ հոլով է պահանջում այն): Օրինակ.

ДОВЕРИТЬ, -рю, -ришь, -рят, сов. кого? что? кому? чему? վստահել, Доверить другу свою тайну իր գաղտնիքը բարեկամին վստահել: || несов. доверять, -яю, -яешь, -яют.

Այն դեպքում, երբ տվյալ բայի առաջին և երկրորդ դեմքերը գործածական չեն կամ քիչ գործածական են խոսքի մեջ, ապա ցույց է տրվում եզակի և հոգնակի թվերի միայն երրորդ դեմքը:

Բառացանկում չեն տրվում զերբայները:

Բառահոդովածներում փակագծերի մեջ հաճախ, բերվում են գլխարարի այս կամ այն իմաստի հոմանիշները:

Բառարանը պարունակում է թարգմանվող բառի այս կամ այն իմաստը պարզարանող և նրա կիրառությունը ցուցադրող համառոտ օրինակներ (բառակապակցություններ և երբեմն նախադասություններ): Բառարանում ղետեղված է 6960 այդպիսի օրինակ:

Բառարանի վերջում հավելվածաբար տրված է ռուս գրականության մեջ հաճախ կիրառվող դարձվածքային արտահայտությունների ցանկ, որոնց իմաստը թարգմանվում է կամ հայրենի համարժեք դարձվածքներով, կամ, հնարավորության սահմաններում, հայերեն մոտավոր բացատրությամբ: Տվյալ ցանկը պարունակում է 770 դարձվածքային արտահայտություն:

Սույն բառարանը նախատեսվում է հայկական դպրոցների աշակերտների ինչպես և բուհերի հայկական բաժինների ուսուսաց լեզու սովորող ուսանողների համար:

УСЛОВНЫЕ СОКРАЩЕНИЯ

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

знач.—значение
несов.—несовершенный вид

см.—смотри
сов.—совершенный вид

РУССКИЙ АЛФАВИТ

ՌՈՒՍԵՐԵՆԻ ԱՅՐՈՒԲԵՆԸ

А В В Г Д Е Ё Ж З И Й К Л М Н О П Р С Т У Ф
Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Э Ю Я